

УДК 339.5:338.43(477.83)

Гринишин Г.М., к.е.н., доцент,

Вороний І.В., к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК

У статті досліджено зовнішньоторговельні операції підприємств агропродовольчої сфери та надходження іноземних інвестицій в агропромисловий комплекс досліджуваній регіон.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, експорт, імпорт, іноземні інвестиції, агропромисловий комплекс.

Grinishin G., Voronuy I.

REGIONAL ASPECTS INTERNATIONAL BUSINESS APK

In the article the foreign trade operations enterprises of agrarian sphere and receipt of foreign investments in an agroindustrial complex are considered.

Key words: foreign economic activity, export, import, foreign investments, agroindustrial complex.

Гринишин Г.Н., Вороний И.В.

РЕГИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ АПК

В статье исследованы внешнеторговые операции предприятий агропродовольственной сферы и поступления иностранных инвестиций в агропромышленный комплекс исследуемый регион.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, экспорт, импорт, иностранные инвестиции, агропромышленный комплекс.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковим та практичним завданням. Інтеграція у світовий економічний простір позитивно впливає на розвиток економіки будь-якої країни, сприяє підвищенню технічного рівня виробництва, раціональному розподілу ресурсів, ліквідації дефіциту

Гринишин Г.М., Вороний І.В.

окремих груп товарів, а відтак і зростанню рівня життя населення. Це загальносвітова закономірність, яка стосується і нашої країни. Розвиток світового ринку в умовах глобалізації економіки зумовлює масштабні зміни в зовнішньоекономічній діяльності України загалом і вітчизняного АПК зокрема. Дослідження розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств агропромислового комплексу набувають нині особливої актуальності. Криза, в якій знаходиться агропродовольча сфера України, вимагає формування ефективної стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності, пошуку нових механізмів залучення іноземного капіталу, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції, особливо експортно-орієнтованої та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженню особливостей розвитку зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектора України та аспектів торгівлі у міжнародному агробізнесі присвячені праці В. Власова, В. Губенка, Ю. Губені, Т. Зінчук, С. Кваші, Л. Михайлової, П. Саблука, В. Ткаченко, Ю. Данька, І. Паски, Л. Лісової.

Цілі статті. Метою даного дослідження є виявлення тенденції та особливостей розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК досліджуваного регіону.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Вхідження України у світовий ринковий простір є одним із найважливіших процесів інтеграції її підприємств у зовнішньоекономічне середовище. Розгортання процесу глобалізації зовнішніх зв'язків українських підприємств може відбуватися лише при урахуванні усіх факторів опанування світовим ринком вітчизняними товаровиробниками. Україна не залишається осторонь цих процесів і в останні роки, активно взаємодіючи зі світовими ринками агропромислової продукції, змогла заявити про себе як про країну, яка має усі передумови зайняти в світі позиції провідного експортера. Якщо раніше зовнішньоекономічні зв'язки здійснювались лише спеціалізованими зовнішньоекономічними організаціями, то тепер кожне підприємства в Україні одержало право самостійного виходу на зовнішній ринок, тобто самостійно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств АПК – це діяльність, пов'язана зі здійсненням експортно-імпортних операцій

суб'єктами підприємництва даного сектора економіки та надходженням іноземного капіталу (інвестицій) до них.

Обсяг експорту на одну особу – це основний показник рівня зовнішньоекономічної діяльності регіону. У Львівській області у 2010 р. становив 383,4 дол. США та зріс на 58 % (проти 241,4 дол. США у 2005 р). Найбільшого рівня експорту з розрахунку на одну особу було досягнуто у 2007 р. (404,9 дол. США). Це значно менше порівняно із середнім показником по країні та від показників окремих сусідніх областей (табл. 1).

Зовнішньоторговельний оборот області має тенденцію до щорічного зростання. У 2010 р. цей показник зріс утричі, порівняно з 2006 р., що свідчить про позитивну динаміку зовнішньоекономічної діяльності підприємств області. Упродовж усього періоду дослідження обсяги імпорту перевищували обсяги експорту, формуючи при цьому від'ємне сальдо в зовнішній торгівлі продукцією АПК. Коефіцієнт покриття експорту імпортом, який знизився за досліджуваний період на 0,7 одиниці і становив у 2010 р. 2,4, означає, що на 1 грн експорту в область ввозиться 2,4 грн продукції АПК імпортного виробництва (табл. 2).

Таблиця 1

Показники обсягів експорту в областях Карпатського регіону, 2010 р.

	Обсяг експорту, млн дол. США	у % до 2006 року	Обсяг експорту на одну особу, дол. США	Питома вага регіону у загальному обсязі, %
Україна	51430,5	134,0	1123,5	100
з них				
Львівська	974,4	121,1	383,4	1,9
Волинська	434,8	129,1	419,2	0,8
Закарпатська	1156,6	170,7	927,2	2,2
Чернівецька	104,0	92,7	115,0	0,2

Імпорт агропромислової продукції має тенденцію до зростання. Надходження імпортних товарів у 2010 році проти 2006 р. збільшилося у 2,8 рази, що не можна кваліфікувати як позитивне явище в площині формування продовольчої безпеки регіону чи країни.

Таблиця 2

Показники обсягів зовнішньої торгівлі продукцією АПК
у Львівській області, млн дол. США

Показник	Роки					2010 р. до 2006 р., разів
	2006	2007	2008	2009	2010	
Експорт	43,6	74,8	72,1	86,0	159,9	у 3,6 рази
Імпорт	134,6	143,0	427,0	326,0	376,3	у 2,8 рази
Зовнішньоторго- вельний оборот	178,6	217,8	499,1	412,0	536,2	у 3,0 рази
Зовнішньоторго- вельне сальдо	- 91	- 68,2	- 354,9	- 240,0	- 216,4	у 2,4 рази
Коефіцієнт покриття експорту імпортом	3,1	1,9	5,9	3,8	2,4	- 0,7

Підприємства АПК Львівської області експортувала продукцію по чотирьох групах згідно товарної номенклатури ЗЕД. Проведений аналіз показав, що упродовж 2006 - 2010 рр. обсяги експорту товарів агропромислового комплексу області постійно змінювалися. На експорт продуктів харчової промисловості припадає половина усього експорту продукції, протягом усього аналізованого періоду його обсяг також не був стабільним. Експорт «живих тварин та продукції тваринництва» має тенденцію до зниження, у структурі експорту продукції АПК у 2010 р. його питома вага складала лише 1,0%. Спад експорту продукції тваринництва перш за все пояснюється тим, що галузь тваринництва переважно залишається збитковою, прибутковими є в основному ті підприємства, які мають приплив як внутрішніх так і іноземних інвестицій, або дотуються державою. Експорт продукції рослинного походження зростає. Якщо у 2006 р. підприємства АПК області експортували товарів цієї групи на суму 17,8 млн дол. США, то у 2010 р. – 30,5 млн дол. США, тобто на 71 % більше.

У 2008 році об'єми імпорту були найбільшими. Це зумовлено насамперед скороченням імпортного мита з набуттям членства України в СОТ. Практично неконтрольований потік імпорту

продовольства щодо його якості є передумовою руйнації вітчизняних товаровиробників сільськогосподарської продукції, а також становить загрозу для здоров'я та життя українських споживачів продукції та макроекономічному рівні тягне ряд можливих загроз і викликів.

Агропромисловий комплекс Львівської області є інвестиційно привабливим як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. Станом на 1 січня 2011 р. в АПК області надійшло 197,4 млн доларів США прямих іноземних інвестицій, що становить 15,4% від їх загального обсягу в економіку регіону. Понад 59% прямих іноземних інвестицій в агропромислове виробництво Львівської області становлять вкладення у сільське господарство; 40,9% – у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, частка відповідних вкладень у рибальство, рибництво та лісове господарство була незначною. Основними донорами у виробництво харчових продуктів були Швейцарія та Швеція (питома вага галузевих інвестицій з цих країн складає відповідно 27,3% та 20,8%). У сільське господарство найбільше іноземних інвестицій надійшло з Великої Британії. Їх питома вага склала 73,2%.

Хоча масштаби залучення іноземного капіталу до Львівської області не дуже великі, проте спільно з іноземними інвесторами уже створено низку потужних і конкурентоспроможних підприємств, які орієнтуються на застосування прогресивних технологій, виробництво продукції з високими споживчими параметрами. Агропромислове виробництво Львівщини має низку відмінних рис стосовно АПК інших регіонів з погляду інвестиційної привабливості. До чинників інвестиційної привабливості агропромислового виробництва області можна віднести: вигідне географічне розташування, зокрема сусідство області з країною ЄС – Польщею; наявність важливих транспортних коридорів, Спеціальних економічних зон “Яворів” та курортполіс “Трускавець”, дешевої та готової до праці робочої сили, розвинуту інфраструктуру, високий інноваційний потенціал, розвинений споживчий сегмент.

Висновки. Львівська область характеризується позитивною динамікою показників зовнішньоекономічної діяльності. Важливе значення для розвитку АПК регіону мають прямі іноземні інвестиції. Значний обсяг іноземних інвестицій є позитивним чинником розвитку галузі, оскільки виступає одним із головних каналів передачі технічних, технологічних та організаційних інновацій, спрямованих на підвищення ефективності виробництва.

У зовнішньоекономічній сфері регіону необхідно насамперед зберігати й розширювати ринки, на які постачається вітчизняна аграрна продукція. Слід модернізувати інфраструктуру, яка б сприяла ефективному розвитку зовнішньоекономічної діяльності області для аграрних та переробних підприємств, розвивати прогресивні форми міжнародної економічної співпраці, оскільки агропромислові підприємства регіону здійснюють переважно прості експортно-імпортні операції.

1. Микитенко А.І. Споживання, експорт, імпорт сільськогосподарської продукції і продовольства: монографія / А. Микитенко. – Київ: ННЦ ІАЕ, 2008.- 73 с.
2. Волкова І.А., Облік та аналіз експортно-імпортних операцій на прикладі підприємств західного регіону: монографія / І. Волкова. – Луцьк: ВІЕМ, 2010. – 240 с.
3. Зовнішня торгівля Львівщини: стат. збірник./ Головне управління статистики у Львівській області. - Львів, 2011. - 77 с.